

llur assimilació. La *-r* final, dissimilada, es pogué canviar en *-n*, després emmudida pel català (o hi pogué haver eliminació dissimilatòria directa).

En el *Rept.* de Mall. veiem un NL semblant: *Alcheria Rabal Athtur* te. Montuiri (p. 31), *Alcherie Attur* ib. 32; i, en te. de Petra, *Rabal Attur* 99, i Quadrado 481, 482, 99. Però aquí no ens queda gaire dubte sobre el significat 'rafal de la muntanya': *taur* (plural *atuyâr*) «mons magnus» (*RMa*, 481.3f), mot que en altres diccs. clàssics revesteix la forma *tûr*. I en aquesta forma ha donat diversos NLL menorquins i mallorquins com *Toraixa* (vol. I, 234-238); sense descartar del tot la possibilitat que es tracti de l'àr. *ṭayr* «bos» (*RMa*) «toro, buei» (*PALC*, 119a48, 416a15), o d'un NP com en el nom valencià.

En canvi descartem la idea, que algú podria suscitar, que es relacioni amb *Borbotó* un «barrio d'Abenbarba», que junt amb una «domus de Abenbarbar» figuren dins la ciutat de Mallorca en el *Rept.* 127; car aquí tenim el nom comú, pròpiament ètnic, *barbar*, que certament com a nom dels berebers o barbariscos és de l'àrab general, i en diverses variants figura també en *RMa*: bàsicament *bárbar*, però també *barbal*, *birbirî*, *birbilî* (pl. *barâbil*), trad. «barbarus» i 'ard *al-barbar* «Barbaria» (267, 36); car també apareix convertit en NP i acoblat amb *Aben*: *Be l-belberi* (*GGAlg.* 45, 35), i *Barbâr*, *-âra*, *Berâber*, *-erî* (ib. 45). La *-r* final, en part eliminada.

Com s'ha esdevingut també en el nom de *Manzal* *barba* d'igual etimologia mun. de la prov. de Saragossa < *manzal al-bárbar* 'hostal del bereber' (que Asín, *Contr.* ineptament declara «arabismo indescifrado», p. 152); i amb terminació diferent, *Guadalbarbo*, prov. Còrdova, car ja li assenyalen (p. 109) que aquest figura escrit *yadî l-bárbar* pel cordovès Abenhaian i val a dir que aquest no significa «río del bereber», com diu Asín, sinó 'dels berebers': *bârbâr*, pl. del mot 4t. recollit per *RMa* (267.4). Potser no és àrab sinó d'algun garlaire figaro, la Font del *Barbér* te. Alzira (xxxii, 101.22).

¹ Del diminutiu *tuyair*: NPP *Twar* a Aràbia (Hess), *Tûir* a Algèria. El detall fonètic, però, aquí ja ens conduiria més lluny. En realitat, doncs, el dubte resta només entre el nom del toro o del turó.

Borbuixent, V. *Perpunxent*

BORD-

Noms suspectes, més o menys, de ser mossarabismes fonèticament arabitzats (algun merament àrab). La *Bordella* pda. de Benigànim (*GGRV* II, 34), xxxii, 10.15. A reserva de més detalls geogràfics i històrics, per part dels microministes locals, en aquest nom i a la major part dels següents és versemblant que tinguem formes arabitzades del mot romano-mossàrab *porta* o dels seus derivats: pron. *bort-* per l'àrab amb una *t* emfàtica, i per tant sonora, que per a nosaltres sona

semblant a *d*. A Benigànim es tracta d'una pda. cap a l'extrem S. del terme (en la part plana i més seca, avui terra de vinyes. Ja *AlcM* en citar aquest nom rebutja la derivació de *borda*, pel caràcter pirinenc d'aquest mot, i suggereix vagament un origen àrab, a la qual cosa s'oposa ja netament, l'estructura quadrilítera del mot.

En la major part dels noms que agrupem ací es pot tractar de l'equivalent dels nostres *portell* o *-ella* (o altres derivats), sigui com a nom d'un pas estret o bé amb la freqüent metonímia de la idea de 'portal' o 'porxo', a la d'«edifici», 'barraça' o 'corral' (cf. *perxe*, i els *Porxo d'Ovella* etc. dels Pirineus). Aquest valencià *Bordella* és, doncs, 'Portella' amb la *P-* i la *-t-* alterades per la pron. àrabiga dels moriscos.

Bordellet, figura en el mapa Despuig (a. 1785) com a nom del fons de la cala de Peguera (la històrica de la batalla de Santa Ponça), uns 3 k. SO. de la poss. de Peguera, i uns 12 SSE d'Andratx (recordem que també hi ha *Portals*, més cap a Ciutat). Ben cert deu ser *bortellât*, el plural àrab d'aquell *bortella* (com ja vam dir vol. I, 73). *El Bordellet* te. Sella, dalt del pla de Tagarina (xxxv, 107.24): si no és el portell mateix per on s'accedeix al dors escarpat de l'altíssima Aitana, ha de ser-hi al costat. *Els Bordellets* te. Fontanars (xxxii, 121.3). *El Bordellet* te. Montcada de l'Horta (xxx, 75.20).

Bordales, Molí de ~ te. Ulldesona (xxviii, 46.2) = cat. *Portals*, amb manteniment mossàrab de la *-E* de *-ALES*.

Puig-Bordell, dins el te. actual de la ciutat de Lleida, pda. ja documentada allí l'a. 1690, en les llistes que em facilità Lladonosa: actualment coronat d'edificis, que dominen la vall de Mariola, de cara a Gardeny (Lladonosa, *La Ci. de Lda.*, pp. 49 i 147): com que degué haver-hi per allà prop el portal d'un dels recintes emmurallats de la ciutat, és raonable creure que ve de *PODIUM PORTALE*, amb el pas de *-al* moss. a àr. *âl*, catalanitzat en *-ell*.

Quan anem sortint ja de les zones de toponímia molt arabitzada, un origen àrab es fa més i més incert, en part improbable. Vegeu, però, ací, almenys com apèndix:

El NL *Bordell* molt representat en la toponímia del centre del Princ. —els numerarem 1, 2, 3—; en molts llocs ja el tinc documentat des d'antic, i en certs casos és versemblant que vingui de *bordell* 'prostíbul': per exemple: 1) *l'Hostal del Bordell* en el te. de Pinell Sols., que és just en el camí ral de la SdUrg. (xlvi, 117), punt de repòs dels traginers, on aquests representen forces i... Els altres ja entren en la zona on hi ha arabismes, més o menys esclarissats. 2) És famosa la Font (te. Talavera, segons *GGC* 348) i *Loch de Bordell* (1359, *CoDoACA* xii, 52), on se celebraren unes corts catalanes transcendentals: és la font més alta del riu Cervera o riu d'On dara. Duran i Sanpere en dona notícies: *Font de Bordell* a 1376 (*Bordell de Cervera*, p. 70), *Font del Bordell* (p. 84), «anaven al *Bordell*» (p. 84), «lo dit *loch de Bordell*» a. 1488 (pp. 72, 73); «loch i font de *Bordell*» prop de Civit o Palle-